

slags lærd digtning uden videnskabelig værdi.

Som hovedindtryk af Bjarni Guðnasons udgave står dog tilbage, at den er et fortrinligt arbejdsredskab også for den historiker, der uden at kunne old- og nyislandsk, men med støtte i Ægidius's oversættelse af Knytlingesaga vil forske i det tolvte århundredes Danmarkshistorie, eller for den, der med udgangspunkt i Claus Lunds neden for omtalte oversættelse af Skjoldungernes Saga vil studere den nordiske middelalders sagnverden.

Rikke Malmros

Skjoldungernes Saga. Kong Skjold og hans slægt, Rolf Krake, Harald Hildetand, Ragnar Lodbrog. Oversættelser ved Karsten Friis-Jensen og Claus Lund. Indledning og noter ved Claus Lund. (G. E. C. Gad, 1984). 97.60 kr.

Skjoldungernes Saga (Skjoldungasága) er et islandsk skrift om de danske sagnkonger fra Odins søn, Skjold, og formodentlig frem til Gorm den Gamle, affattet en gang før 1220. Det gengiver en islandsk variant af de sagn, som findes i de lidt ældre danske værker, Sven Aggesøns Danmarkshistorie, Lejrekongernes Krønike og Saxos Gesta Danorum. På Island blev partier af sagaen optaget i forskellige værker, ligesom den vel var kernen i de senere mere udsmykkede sagaer om Rolf Krake og Regnar Lodbrog. Endnu omkring 1600 fandtes der et håndskrift af Skjoldungernes Saga, men det gik tabt. Forskere fra Axel Olrik til Bjarni Guðnason har måttet hitte fragmenter af den gamle *Skjoldungasága* spredt rundt i den oldislandske litteratur fra Snorres Edda 1220 til Arngrímur Jónssons latinske genfortælling 1596. Fragmenterne er blevet udgivet samlet af *Bjarni Guðnason* (anmeldt ovenfor) og foreligger her oversat fra latin af *Karsten Friis-Jensen* og fra is-

landsk af *Claus Lund*. Skriftet afslutter den trilogi med islandske værker om Danmark, som Bodil Begtrup inspirerede til (*Knytlingesaga* 1978, *Jomsvikingerne Saga* 1979).

I betragtning af skjoldunge-overlevelseringens karakter kan det ikke undre, at Claus Lunds fortrinlige apparat (stor indledning, fyldige noter, slægtstavler og registre) fylder mere end teksterne selv. Claus Lund bygger stort set, men ikke ukritisk, på Bjarni Guðnasons arbejder og giver en grundig indføring i hele forskningen fra *Axel Olrik* (i *Aarbøger for Nordisk Oldkyndighed og Historie* 1894) og *R. C. Boer* (i samme tidsskrift 1922), *Jakob Benediktsson* (i *Arngrímur Jonas, Opera latine conscripta Vol 4 (Introduction) Kbh. 1957*) og *Bjarni Guðnason: Um Skjoldungasögu (Reykjavik 1963)*. Det er en klar og inspirerende fremstilling af et kompliceret stof. Ved oversættelserne har man fulgt det princip ikke at harmonisere, men at gengive hvert fragments selvstændige stilleje. Det er der i hvert fald kommet nogle ypperlige danske tekster ud af.

Claus Lunds oversættelse af Skjoldunge-fragmenterne er mere entydigt videnskabelig end trilogiens øvrige værker, men er netop derigennem inspirerende og også god underholdning. For den, der vil studere det tolvte århundredes danske historiografi, giver dette fine lille skrift en nyttig indgangsnøgle, ligesom det åbner perspektiver tilbage til de heroiske digte hos angelsakserne og fremad, langt ind i den islandske saga- og sagnskat.

Rikke Malmros

Anders Sunesen: *Hexaëmeron*. Gengivet på danske vers af H. D. Schepele. Med en efterskrift af oversættelsen og Jørgen Pedersen. (G. E. C. Gad, 1985). 195,20 kr.

I disse år, hvor interessen for middelal-

derens mentalitet, herunder ikke mindst dens fromhedsliv er stigende, er det heldigt, at vor højmiddelalders centrale lærde opbyggelsesværk, *Anders Sunesens Hexaëmeron* både genudgives (i serien *Corpus Philosophorum Danicorum XI*) og her for første gang oversættes i sin helhed. *H. D. Schepelern* har bevidst valgt et noget konservativt dansk med den ældre retskrivning til at gengive den latinske tekst; resultatet er et pompøst, ja monumentalt dansk – som vel er kongenialt med forfatteren?

I *Hexaëmeron*, »seksdagsværket« fremlægger Anders Sunesen sit syn på verdensordenen fra skabelsen til den yderste dag og heri sin opfattelse af menneskets stilling i kosmos (hvor dets korte liv helt er bestemt af at skulle afgøre dets evige skæbne efter Dommens Dag). Anders Sunesen har studeret hos sin tids fornemeste teologer og skolastikere, og specielt i afsnittet om Synden mærker man den kyndige kirkeretslærde.

Værket er fra forfatterens hånd delt i 12 sange; ved trykningen er disse sange blevet delt op i overskuelige enheder, og i den fortræffelige »Oversigt over Digtets Indhold« ledes man frem til et hvert afsnits emne – her ydes der læsere en meget stor tjeneste. I Efterskriftet giver *H. D. Schepelern* en oversigt over *Hexaëmeron*-forskningens (og dermed håndskrifternes) historie siden reformationen, mens *Jørgen Pedersen* placerer værket idéhistorisk og viser, både hvor meget Anders Sunesen har lært af traditionen, og hvorledes han forholder sig selvstændigt til sine skola-stiske læremestre.

For den litterære vurdering vil kriteriet ofte være originaliteten (et værk, der intet lægger til traditionen er overflødig). For den mentalitetshistoriske synsvinkel er det derimod en givende kvalitet i sig selv, at et værk er traditionelt. Mens for eksempel Saxo er vanske-

lig at have med at gøre til mentalitetshistorisk brug, fordi vi næppe aner, hvem han repræsenterer udover sig selv, er *Hexaëmeron* en dansk kirkefyrstes gengivelse af sin tids officielle teologiske lære, det helhedssyn, han har ønsket at videregive til sin kirkes gejstlighed og gennem den til det genstridige danske folk. Det er ikke lige gyldigt at vide, hvad en mand, der skulle fælde domme i vanskelige familieretslige sager, mente om kvindens stilling i verdensordenen eller om fadermord, begået af en vanvitig, selv afstanden mellem den fromme helhedsvision og den kaotiske middelalderlige virkelighed kan forekomme næsten uovervindelig. Hvis *Hexaëmeron* er vanskelig at læse, er det fordi, middelalderens forestillingsverden er vanskelig for os at fatte. Med denne fortræffelige oversættelse har vi imidlertid fået et hjælpemiddel til at komme i gang. – Nu skal der forskes!

Rikke Malmros

Helge Rasmussen: *Modulerne i vikingehuset og Trelleborgs dobbelte palisadevolde*. (Radiæstetia, Køge. 1985). 58 s. 66,- kr.

Trelleborgene er fascinerende og gådefulde: den strengt geometriske opbygning med eksakt fastlagte måleenheder i anlæggene gør, at de er enestående i hele den kendte civilisation. Hypoteser og gætterier om deres formål og funktion er legio: soltempel, skibsværft, landningsplads for UFO'er m.v. I dette lille skrift bliver de ellipseformede huse i borgen og i Trelleborgs tilfælde udenfor voldene analyseret med udgangspunkt i den s.k. jordstråling, dvs. de elektriske strålebaner fra vandårene. I følge forfatteren kunne vore forfædre årtusinder tilbage på baggrund af en høj kultur spore vandårenes forløb, og de indrettede hele deres tilværelse efter disse strålebaner. Alle tidligere indbyggere i oldtiden